

Ulrika Andersson
December 2018

JOURNALISTPANELEN

RESULTAT JP11 – 2018

Datavisualiseringar viktiga för att skapa sammanhang

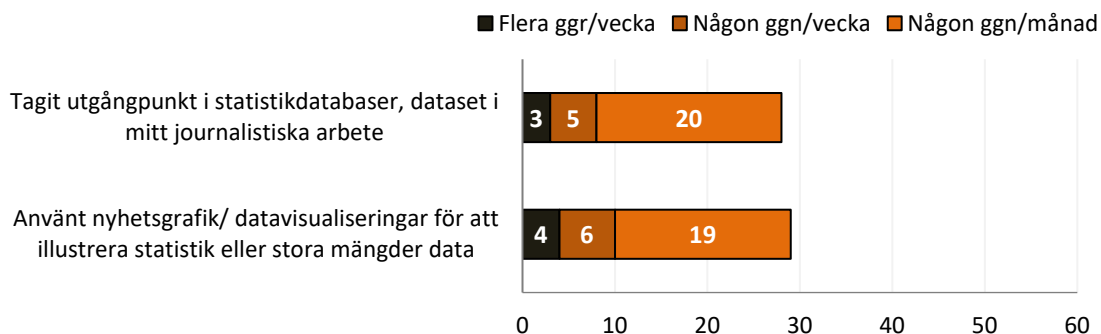
Allt fler journalister använder sig av så kallad datajournalistik där vetenskapliga metoder används för att sammanställa och analysera stora mängder data som kan användas till nyheter. En vanlig produkt av datajournalistiken är datavisualiseringar, där statistik görs begriplig för publiken. Knappt var tionde journalist arbetar varje vecka med datavisualiseringar. De vanligaste ämnena att datavisualisera är politik och brottslighet. Det visar Journalistpanelen, JP11, som genomfördes sommaren 2018.

Datavisualisering baseras ofta på myndighetsdata i kombination med publikdata och utgör ett viktigt element i datajournalistiken. Enligt forskningen är statistik ett av de mest legitima sätten att konstruera verkligheten, och medierna utgör en av de centrala källor som människor hämtar stoffet till sina verklighetsbeskrivningar från. Nyhetsgrafiken, datavisualiseringen och den ökade interaktiviteten där publiken söker den information den är intresserad av, är något som i takt med datajournalistikens tillväxt rönt allt större uppmärksamhet på redaktionerna. Den här rapporten fokuserar på frågan om hur vanligt det är att svenska journalister arbetar med nyhetsgrafik och datavisualiseringar samt när journalister upplever att det är relevant att använda datavisualiseringar.

Nyhetsgrafik och datavisualiseringar

Drygt sjuttio procent av journalisterna i Journalistpanelen har minst någon gång under det senaste året visuellt illustrerat statistik eller stora mängder data i sitt arbete. Knappt trettio procent har använt datavisualiseringar minst någon gång i månaden, och knappt tio procent har gjort det minst någon gång i veckan (figur 1). Även om det är många journalister som visualiserar data, är det alltså en begränsad andel som gör det på veckobasis. Skillnaderna i användningsgrad beror främst på i vilken omfattning journalisterna använder datajournalistiska metoder – ju oftare de arbetar med datajournalistik, desto oftare visualiserar de också stora mängder data. Benägenheten att arbeta med datavisualiseringar är också kopplat till yrkeserfarenhet, ålder och bevakningsområde. Det är främst de yrkeserfarna och de som har politik och samhälle som huvudsakligt bevakningsområde, som oftare visualiserar sina data.

Figur 1 Andel som använt nyhetsgrafik och datavisualiseringar i arbetet minst varje månad, 2018 (procent)

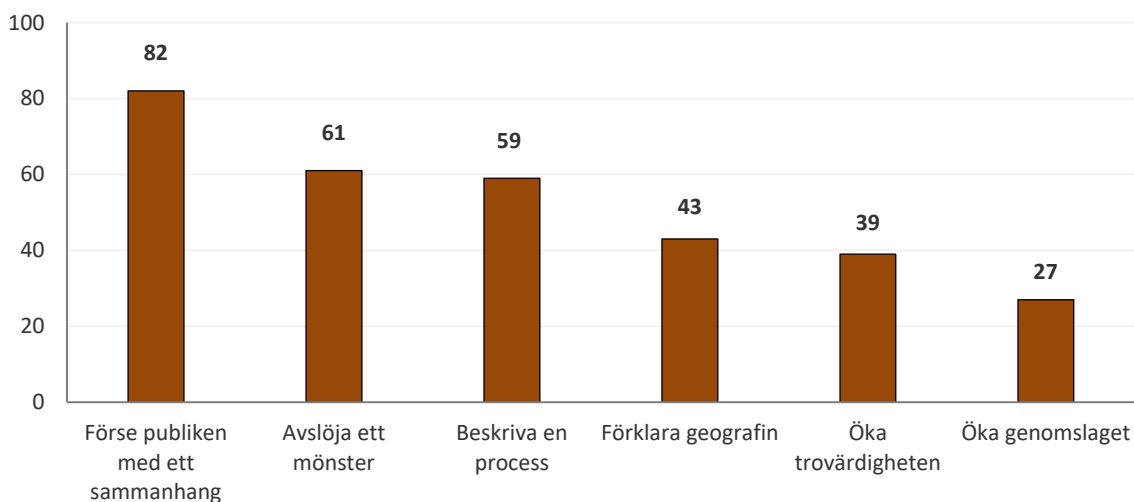

Kommentar: Frågan löd *I vilken utsträckning har du under de senaste 12 månaderna: 1) använt dig av diagram, nyhetsgrafik eller andra former av datavisualisering för att illustrera statistik eller stora mängder data i ditt journalistiska arbete? Frågan gäller oavsett om du själv har producerat diagrammen/visualiseringarna eller inte; 2) tagit din utgångspunkt i strukturerade data, som exempelvis statistikdatabaser, data-set eller data i Excelformat, i ditt journalistiska arbete?* Svarsskalan var *Ingen gång, Någon gång de senaste 12 mån, Någon gång de senaste 6 mån, Någon gång i månaden, Någon gång i veckan, Flera gånger i veckan*. Antal svar var 859.

Källa: Journalistpanelen 11, 2018.

Den främsta anledningen till att svenska journalister använder datavisualiseringar är för att förse publiken med ett sammanhang (figur 2). Det anser drygt åtta av tio journalister. Det handlar om att med hjälp av visualiseringen tillföra något nytt, som exempelvis tänkbara regeringskonstellationer, eller att ge andra perspektiv på förhållanden i det människors egna närområden. Den andra respektive tredje vanligaste anledningen, som sex av tio journalister anger, är för att avslöja mönster, exempelvis i form förändringar i väljaropinionen mellan två valår respektive för att beskriva en process. Utöver dessa skäl anser också fyra av tio journalister att datavisualiseringar är relevanta för att förklara geografin eller för att öka trovärdigheten. Och närmare en tredjedel lyfter fram datavisualiseringarnas betydelse för att öka genomslaget.

Figur 2 Uppfattning om när det är relevant att använda nyhetsgrafik eller datavisualiseringar, 2018 (procent)

Kommentar: Frågan löd *När anser du att det är relevant att använda nyhetsgrafik eller datavisualiseringar för att illustrera statistik eller stora mängder data? Flera svar kan anges*. Figuren visar andelen som har svarat att de instämmer. Antal svar var 863.

Källa: Journalistpanelen 11, 2018.

Om Journalistpanelen

Den elfte omgången av Journalistpanelen, JP11, genomfördes sommaren 2018. Undersökningen omfattade frågor om hur villkoren för journalistiken har förändrats, om användning av nyhetsgrafik och datavisualiseringar, om demokrati och aktuella frågor i samhällsdebatten, samt om alkoholens konsekvenser för individen och för samhället. Totalt besvarades enkäten av 891 journalister runt om i landet.

Resultatrapporter från JP11:

Journalistpanelen 11a – Datavisualiseringar och nyhetsgrafik 2018

Journalistpanelen 11b – Alkoholopinion och alkoholkultur 2018

Journalistpanelen 11c – Journalistikens roll i samhället och redaktionell styrning 2018

Samverkande forskare för frågorna om datavisualiseringar och nyhetsgrafik är Gabriella Sandstig (gabriella.sandstig@jmg.gu.se), Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMG) vid Göteborgs universitet.

Journalistpanelen drivs av SOM-institutet vid Göteborgs universitet. Enkätfrågorna utformas av samverkande forskare i samråd med ansvarig forskare, docent Ulrika Andersson vid SOM-institutet, och administreras via webbenkätverktyget Qualtrics.

Journalistpanelen är etikprövad och godkänd av Etikprövningsmyndigheten.

Deltagande i Journalistpanelens enkätundersökningar är frivilligt och panelmedlemmarna kan när som helst välja att avanmäla sig. Personuppgifter behandlas i enlighet med dataskyddsförordningen (GDPR), övrig kompletterande lagstiftning samt Göteborgs universitets regler för personuppgiftshantering. Uppgifterna behandlas konfidentiellt.

De svar som lämnas i enkäterna behandlas för forskningsändamål. Alla resultat presenteras anonymt och på gruppnivå i form av exempelvis procent, medelvärden och andra statistiska mått.

Har du frågor om panelen eller är intresserad av att delta? Kontakta ansvarig forskare:

Ulrika Andersson (ulrika.andersson@som.gu.se), docent och forskare vid SOM-institutet, Göteborgs universitet.
